

Herregaardsmøbler i Varde Museum.

Af Poul Halkjær Kristensen.

Sammenlignet med Østjylland og Øerne, paa hvis gode og givtige Jord den danske Adel fortrinsvis har slaaet sig ned og gennem Tiderne bygget de store og pragtfulde Herresæder, der i Størrelse og Udseende skiller sig stærkt ud fra den øvrige Bebyggelse paa Stedet, saa synes Vestjylland jo langt fra at være nogen Herregaardsegn. Ikke desto mindre har Vardeegnen dog tidligere rummet omkring en Snes Herregaarde, men ingen af dem har virket dominerende i Landskabet. De vestjyske Herregaarde har nemlig aldrig hørt til de store og prangende hverken i Hartkorn eller Bygninger. For de fleste af dem gælder det, at Bygningerne har været opført i Bindingsværk, og Hovedbygningen har i Reglen kun været i eet Stokværk. De har i Udseende ikke afveget synderligt fra Egnens almindelige Bøndergaarde, blot har Herregaardens Længer været mere udstrakte, og Hovedbygningen haft flere Stuer og noget højere til Loftet end Bondegaardens Stuehus.

Paa tilsvarende Maade synes Herregaardsmøblerne i Vestjylland at være mere bondepræget end i

andre Egne af Landet. Blandt de Møbler, som findes paa Varde Museum, og som regnes for at stamme fra Herregaarde, er der da heller ingen usædvanlige Pragtstykker. I en Del Tilfælde kan det være svært at afgøre, om Møblerne oprindeligt har hørt hjemme paa en Herregaard, eller de maaske snarere stammer fra et velstaaende Borgerhjem. Det gælder navnlig Møblerne fra Tiden omkring Aar 1800.

De ældste Herregaardsmøbler i Varde Museum stammer fra Begyndelsen af 1600-Tallet. Paa den Tid var den danske Adels Magtstilling endnu paa sit højeste, og en overdaadig Pragtudfoldelse blev af den lagt for Dagen baade i Arkitektur og Møbelkunst. Prægtige Herregaarde opførtes rundt om i Landet i den for Tiden herskende Renæssancestil. Man kan som Eksempler herpaa nævne Vallø paa Sjælland, Hesselager og Egeskov paa Fyn, Rosenholm og Engelholm i Jylland, og af kongelige Slotte og Bygninger fra samme Tid er der bl. a. Kronborg, Frederiksborg, Rosenborg, Børsen, Holmens- og Trinitatis Kirker.

Navnet Renæssance betyder Genfødelse. Stilen opstod i Begyndelsen af 1400-Tallet i Italien, hvor en Række Kunstnere fordybede sig i Studiet af den antikke Kunst — navnlig den romerske — og derigennem begejstredes for dens Ro og Orden i Linier og Former. De efterlignede dens Konstruktioner, dens Søjleformer og hele ornamentale Udsmykning. Symmetrien bliver strengt gennemført baade i Arkitektur og Ornamentik.

Til Danmark kommer Renæssancen omtrent samtidig med Reformationen, der paa saa mange Maader bringer os i nærmere Kontakt med de Kul-

turstrømninger, som paa den Tid trænger frem over Europa. Renæssancen betød nemlig ikke blot en Fornyelse inden for Kunstens Verden, den betød samtidig en Omformning af hele den menneskelige Tankegang og Livsførelse, en Frigørelse for den middelalderlige Skolastiks virkelighedsfjerne og dogmatiske Autoritetstro.

I Danmark er Renæssancen den herskende Stilart i Tiden ca. 1530 til ca. 1630. Som en ren Dekorationskunst slog den først og stærkest igennem herhjemme. Kunstnerne efterlignede de italienske og tyske Ornamentstik, som i stort Antal blev udgivet i disse Lande og var meget efterspurgte herhjemme. Meget yndede var Ornamenter med stærkt sammenslyngede Akantusblade, Baand og Rosetter, hvorimellem menneskelige eller dyriske Fantasimasker var indflettet, — se f. Eks. Titelbladet i Frederik den II's Bibel fra 1589, der ligger i en Montre paa Bordet i det første Værelse til højre for Trapperummet i Varde Museum.

Møbelsnedkere og Billedskærere kastede sig ogsaa med Iver over Studiet af den nye Stil og udnyttede den stærkt ved Udsmykningen af Tidens Møbler. I de 100 Aar, Renæssancen varer i Danmark, ændrer Stilen sig en Del. Ungrenæssancens ret flade Skæringer afløses i 1500-Tallets sidste Halvdel af Højrenæssancens kraftigere Udsmykning. Møblernes Opbygning faar et mere arkitektonisk Præg, idet Søjler og Buer benyttes til Inddeling af de dekorerede Flader. Søjlerne kan ofte være formet som Menneskefigurer. Dekorationen bliver nu især det saakaldte Kasetteværk, et fladt, beslaglignende Ornament, der bestaar af forskellige baand-, roset- og kvaderformede Led; men meget almindelige er

ogsaa Kartoucheornamentet, der danner ligesom et Par fligede Plader lagt ovenpaa hinanden og med de ofte volutsvungne Flige paa den ene Plade stukket gennem Spalter paa den anden. Oftest er det tillige udstyret med Fantasmasker, Englehoveder, Ranker med Blade og Frugtklaser o. lign. I Senrenæssancen, der falder i Begyndelsen af 1600-Tallet, bliver Ornamentterne endnu kraftigere, og Figurerne faar mere svulmende Former. Søjlerne og de bærende Led formes gerne som Karyatider og Hermer, der nedadtil oftest gaar over i Frugt- og Bladdraperier. I Buefelterne fremstilles ofte i højt Relief forskellige symbolske Figurer, f. Eks. Dyderne eller Aarstiderne, ogsaa bibelske Motiver er meget anvendt.

Renæssancetidens Herregaardsmøbler i Varde Museum er som før nævnt fra Periodens sidste Trediedel. De findes i Stueetagen i de tre første Værelser til højre for Trapperummet. I Renæssancetiden var Standkisten maaske det mest uundværlige Møbel. Heri gemte man bl. a. alt sit Tøj (Kisteklæderne!), og det kraftige, hjemmevævede Stof fyldte godt. De unge Herremandsdøtre havde deres Udstyr færdig i god Tid, og de skulde have mange Kister at gemme det hen i. Rækken af Kister fyldte godt op paa Gange og i de Værelser, hvor man ikke færdedes til daglig. I selve Opholdsstuen stod vel sjælden mere end en enkelt Kiste.

I det første Værelse er bl. a. udstillet en Del for Vardeegnen typiske Standkister. En af disse er paa hele Forsiden prydet med udskaaret Bladværk. Øverst paa Siden findes en udskaaren Indskrift: ANNE LAVERS DAATER AAR 1610. Der findes ingen Oplysninger om, hvor Kisten stammer fra,

Standkiste paa Varde Museum. Anne Lavers Daater Aar 1610.

saa man kan ikke med Sikkerhed sige, at den har hørt hjemme paa en Herregaard. Det udskaarne Navn, den første Ejerindes, siger os ikke noget herom. Hun kan dog ligesaa godt høre hjemme i den lavere Adel, hvortil de fleste af Vardeegnens Herregaardsbesiddere hørte, som hun kan høre til i en af de andre Stænder. Man maa nemlig huske, at paa den Tid var Familienavne endnu ikke almindelige inden for Lavadelens Kredse. Samme Forbehold maa tages overfor en anden stor Egetræskiste med den udskaarne Indskrift: BOEIL OLLVFS DATER. ANNO. DOMINI. 1632. En senere Ejer har sammensat denne Kiste af Dele fra mindst to vidt forskellige Kister. Maaske er det den samme Ejer, der har ladet Forsiden gennemsave, hvorved Kisten helt har mistet sin oprindelige Karakter. Forsiden har muligvis oprindelig hørt til en Brudekiste, herpaa kunde de fire portalformede Fyldingers Dekoration tyde. I de fire Fyldinger er der i Relief udskaaret Mandens og Konens Portrætter samt deres Skytsengle. Listernes og Profilernes Farver er af nyere Dato, men de oprindelige har sikkert været nogenlunde tilsvarende stærke og brogede. Kistens Endestykker, der har Foldeværksudskæring i de fire Fyldinger, stammer sikkert fra en sengotisk Kiste fra omkring Aar 1500. Den stærkt sammenflickede Kiste har staaet paa Gjellerupholm, hvortil den er kommet fra en Gaard i Hyllerslev. Dens enkelte Dele stammer dog næppe herfra. Højest sandsynlig er de (evt. i sammensat Stand) købt hertil ved en Auktion paa en af Egnens Herregaarde. Endvidere findes en lille Egetræskiste med fladt Laag. Den har paa Forsidens to Fyldinger udskaarne Kerubmedailloner. Paa de to Hjørnesøjler er der udskaa-

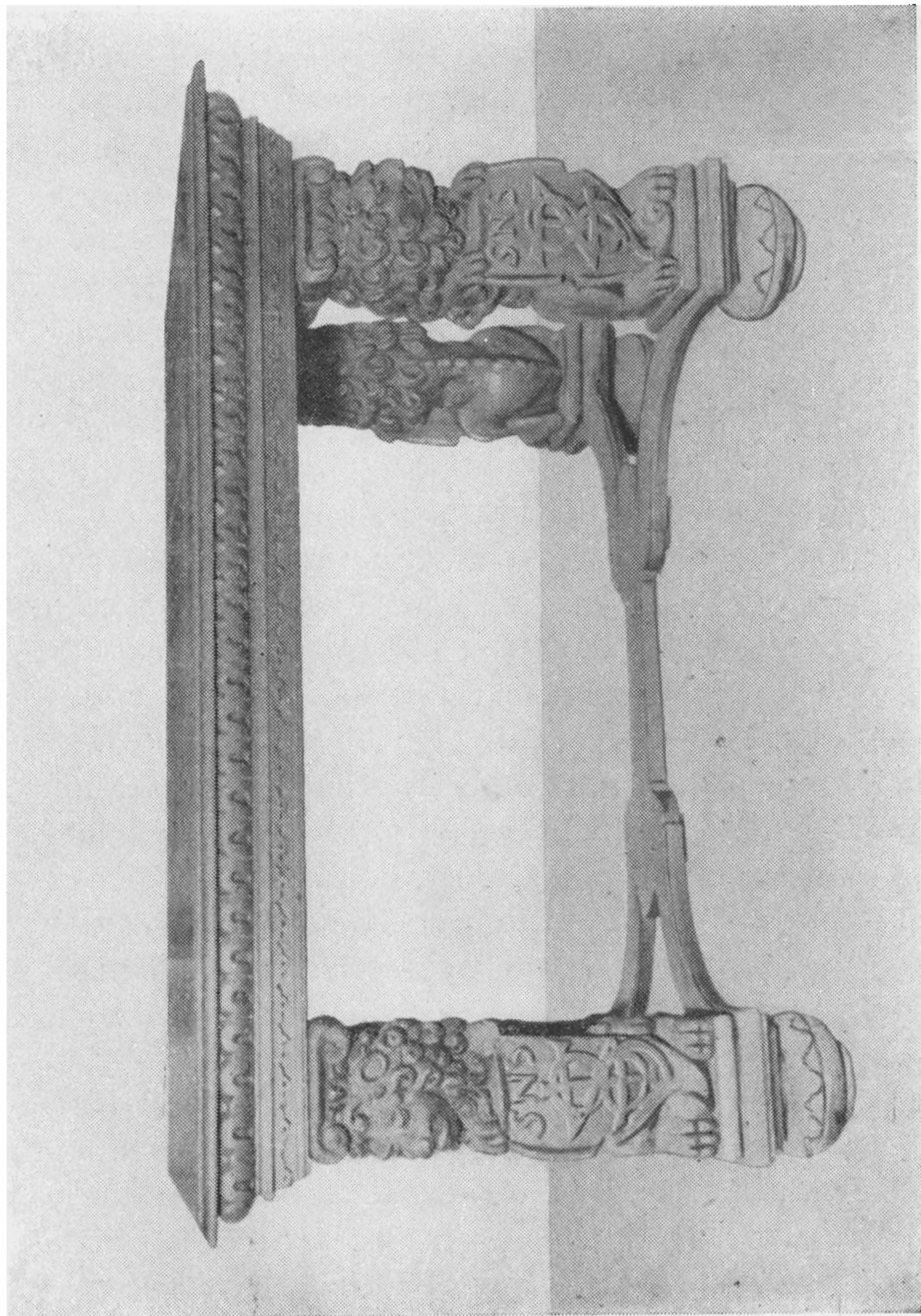
ret Figurer, der forestiller en Mand og en Kvinde. Langs den øvre Kant findes der udskaaret en Indskrift: JENG. ATSERS. DATER. Ao 1650. De første Bogstaver i Indskriften kan maaske tydes som: Jomfru Engelke. Heller ikke denne Kiste kan med Sikkerhed siges oprindelig at stamme fra en Herregaard. Den er kommet til Museet fra Gjellerupholm, men vides at være kommet dertil fra Orten.

Klædeskabe og Møbler med store Skuffer kendtes ikke paa Renæssancetiden. Derimod havde man nogle Skabe med flere mindre Rum, hvori man opbevarede Hjemmets Kostbarheder. Det er de saakaldte Tresurskabe, d. v. s. Sølvskabe. Varde Museum ejer enkelte af disse Skabe, der fandtes i flere forskellige Typer. I Værelse 2 staar der saaledes et firedørs Skab i hollandsk Renæssancestil. Den hollandske Udformning af Renæssancestilen øvede forøvrigt stor Indflydelse paa Senrenæssancen i Danmark. Skabet er fra omkring Aar 1600. Forsiden er siret med kanelerede Pilastre, og Fyldingerne er af sort Træ. Skabet staar paa Kugleben og er forneden prydet med tre Løvehoveder med Ringe i Munden.

Noget yngre er et andet Skab i to Etager, hvoraf det øverste er lidt tilbagetrukket og hviler fortil paa to fritstaaende Karyatider. Paa Underdelens Dør er i Relief udskaaret en spillende Yngling. Paa Overdelens Dør er paa tilsvarende Maade en Fremstilling af Christi Daab. Paa Forsidens Gesims er der en Rest af en udskaaren latinsk Indskrift. Paa Siderne læses: I Troen og Haabet. Skabet er i hele sin Form og Udstyrelse typisk for den nordiske Senrenæssance. I det næste Værelse findes et Par mindre Skabe i lignende Udstyr. De har vistnok oprin-

delig været uden Ben eller Underdel og har altsaa tilhørt den Skabstype, der i Almindelighed kaldes Stolpe- eller Vraaskabe. De stod paa Bordende-bænken i Hjørnet bag Bordet og blev ligesom de førstnævnte Skabe benyttet til Opbevaring af Værdisager. Om de her nævnte Skabes Oprindelse har Museet ikke nogen Oplysninger, men saadanne Skabe har været meget almindelige paa Herregaarde, og der er saaledes ikke noget til Hinder for, at de kan være fra en eller anden af Vardeegnens Herregaarde.

Omkring 1630 begynder Senrenæssancen at fortrænges af en ny Stilart, der ogsaa faar sin første Udformning af italienske Kunstnere. Det er Barokken, der egentlig ikke i sin ældste Form, Bruskbarokken, afviger ret meget fra Senrenæssancen. Ornamenterne er for største Delen de samme, de faar blot en noget mere outreret Form. Man tilstræber det pompøse og søger at opnaa dette ved bl. a. at anvende store Dimensioner, ligesom man ogsaa i stor Udstrækning benytter sig af stærke Lys- og Skyggevirkninger. Barokkens mest karakteristiske Træk bliver da ogsaa de kraftige, svulmende og tunge Former, som paa Møblernes Omraade navnlig kommer frem i Tidens Skabe. I Akanthusbarokkens Tid (ca. 1660—1700) faar vi saaledes de store, tunge Enfyldingsdøre, og samtidig bliver baade Søjler og Gesimser af helt overvældende Dimensioner. I Tiden 1700—1740 taber Barokken noget af sin voldsomme Kraft. Senbarokken eller Regencestilen er lettere og mere elegant i sine Former end den ældre Barok. Ornamentikken bliver ogsaa lettere og uden større Dybdevirkninger. Barokkens

Stephen Nielsen Ehrenfeldts Bord fra Endrupholm.

Møbelkunst herhjemme er ogsaa stærkt præget af den hollandske Barokstil.

Af Herregaardsmøbler fra denne Periode ejer Varde Museum ikke saa faa. De er samlet i Værelse 8 («Stuen med Herregaardsmøbler»). Her staar saaledes et Bord, der skal have tilhørt Stephen Nielsen Ehrenfeld, Herre til Endrupholm, Nørholm og Lunderup, født 1680 og død 1741. Bordets Ben er udskaaret som siddende Løver, der mellem Poterne holder et Skjold med Initialerne SNS (Stephen Nielsen!). Benenes Udformning er et typisk Renæssancetræk, men Krydset og Kuglefødderne under Løverne tyder paa, at Bordet stammer fra Begyndelsen af 1700-Tallet. Bordet er kommet til Museet fra Endrupholm. Det andet Bord er noget yngre, men stammer ogsaa fra Regencetiden. Dets snoede Ben er forbundne med et Kryds. Bordet er erhvervet fra Gjellerupholm. De to højryggede Barokstole med Gyldenlædersbetræk er fra Slutningen af 1600-Tallet. Man har ingen Oplysninger om deres oprindelige Hjemsted, men der er ikke noget til Hinder for, at de kan stamme fra en Herregaard. En Armstol af Nøddetræ med udskaarne Arme i Ludvig den XIV's Stil (Akantusbladværk) og med udskaaret og gennembrudt Ryg har sikkert ogsaa oprindeligt været betrukket med Gyldenlæder. Ifølge Traditionen skal den have tilhørt Admiral C. C. Gabel paa Brammingegaard. Han var en Sønesøn af den ved Enevældens Indførelse kendte Christoffer Gabel. 1725 faldt Admiral Gabel i Unaade ved Hoffet og forvistes til Stiftamtmandsembedet i Ribe med Bopæl paa Brammingegaard. Død 1748. Fra samme Tid er en anden noget lignende Armstol med snoede Ben, firkantet polstret Ryg, oprindeligt

Stiftamtmand Gabels Stol fra Bramminge Hovedgaard.

betrukket med Gyldenlæder. Stolen er kommet til Museet fra Gjellerupholm.

Et af de Møbler, der gjorde sig stærkest gældende i Baroktiden, og som ogsaa fik stor Udbredelse herhjemme, var det store to-Dørs Linnedskab. Typen er oprindelig nordtysk. De kan variere noget i Dekorationen, men i deres Opbygning er de næsten alle ens. Forneden er der to Skuffer, de to store Helfyldingsdøre har stærkt fremspringende Fyldinger, der flankeres af svære Søjler eller Pilastre, Gesimsen er kraftig og har ofte paa Midtpartiet en udskaaren Dekoration. Museets Eksempplar af denne Skabstype har Palisandertræsfinering, rigt udskaarne Fyldinger, sorte, snoede Søjler og paa Gesimsen et udskaaret Skjold med Amoriner. Den er kommet til Museet fra Klelund Slot, men hvor den oprindelig stammer fra vides ikke. Et andet barokt Linnedskab er af Egetræ med udskaaret Guirlanderrelief af Ibenholt paa de tre Pilastre. Forneden er der en stor Skuffe. Skabet stammer fra Endrupholm.

Endvidere findes der et Sølvskab af Eg med indlagte fireoddede Stjerner og Kwartrosetter i lyst og brunt Træ. Skabet staar paa fire høje, drejede Ben med Kryds imellem. Forsiden af Skabet dannes af to Klapper; indvendig i Skabet er der i Midten to Skerækker og derover og til Siderne ialt 16 smaa Skuffer. Skabet er vel fra ca. 1730—40. Det er kommet til Museet fra Gjellerupholm, men har tidligere staaet paa Rosengaarden i Varde Landsogn. Det skal i sin Tid have tilhørt den kendte Mikkel Stubberup, Bygmester i Varde.

Standkisterne udgjorde ogsaa i denne Periode en væsentlig Del af Møbementet. Som de øvrige Møb-

Barokt Linnedskab fra Endrupholm.

ler i Baroktiden var de store og tunge, i Reglen med højt buede Laag og svære, udhuggede Jernbeslag. Oftest stod de paa kugleformede Fødder. Af disse Kister ejer Museet flere Eksemplarer. Det ene af dem — sikkert en Brudekiste — er rødmalet og har paa Forsiden to malede Vaabenskjolde med Mandens og Konens Slægtsvaaben. Hvilken Adelsfamilie, de kan henføres til, vides ikke. Kisten er kommet til Museet fra Gjellerupholm, men skal ifølge Traditionen have tilhørt Hertug Ernst Gynther af Augustenborg.

Paa Pillen mellem Vinduerne hænger et Olie-maleri af en Dame fra 1700-Tallet. Det menes at være et Portræt af en Adelsdame fra Vester Horne Herred. Museet har erhvervet Maleriet af Fru Emilie Murtfeldt, Varde.

Fra sidste Halvdel af 1700-Tallet ejer Museet ogsaa enkelte Møbler, som har hørt hjemme paa Herregaarde. Disse Møbler findes for største Delens Vedkommende udstillede i Værelse 6 («Rokoko og Louis XIV«).

Af Regencestilen udviklede der sig i Frankrig omkring 1730 en ny Stilart: Rokoko, der næsten straks vandt Indpas ved Hoffet herhjemme og i Løbet af faa Aar bredte sig herfra til Herregaarde og Borgerhjem Landet over, saa den i Aarene 1740—80 i overvejende Grad beherskede dansk Interiør- og Møbelkunst. Rokoko er en udpræget Dekorationsstil, og dens mest karakteristiske Egenskaber kommer da ogsaa bedst til Udfoldelse i Interiørernes Udstyr, i Møbler og Husgeraad. Stærkere end nogen tidligere Stilart lægger Rokoko Vægt paa at opnaa et intimt Sammenspil mellem selve Værelset og dets Møbler. Kabinettet opstod som en for Ro-

Sølvskab.

kokotiden karakteristisk Værelsestype, hvis stærkt intime Karakter svarede godt til »den gálante Tidsalder«s Krav om Bekvemmelighed i Forbindelse med Elegance og Luksus. Paa alle Omraader søgte man at frigøre sig for Barokkens stive Højtidelighed. Ornamentikken blev spinklere og ligesom mere legende, dens Former blev under Indflydelse af østasiatisk Kunst usymmetriske og stærkt svungne, vel nok det mest karakteristiske Træk i Rokostilen. Blandt de Enkeltheder, der hyppigst anvendes i Rokokoens Ornamentik, kan nævnes Akantusværk, Palmegrene, Flagermusvinger, Muslingeskal-ler og et Virvar af stærkt svungne S- og C-formede Kurver. I det hele taget viser Rokokoens stor Forkærlighed for buede Linier, hvilket ogsaa i høj Grad præger dens Møbelformer.

Dragkisten og den noget mindre Kommode er et Par af Tidens mest yndede Møbler. Begge har buede Sideflader, og som oftest er de prydet med forgyldte Bronzebeslag. Bordene bliver smaa og lette med elegante, buede Ben, og Bordpladens Rand faar en tunget eller buet Form. Det er ogsaa paa denne Tid, at Borde med Plader af Fajance kommer stærkt paa Mode. Museet ejer et af disse smukke Rokokoborde med Plade af slesvigsk Fajance. Den er fundet paa et Loft i Varde, hvor den har ligget i mangfoldige Aar, og den kan saaledes ikke i snævraste Forstand henregnes til Herregaardsmøblerne paa Varde Museum, men tilsvarende Borde har været meget almindelige paa Herregaardene, ogsaa i Vestjylland. Det samme kan siges om det meget smukke Fyrbækken af Rouenfajance, der staar paa Bordet.

Rokokotidens Stole har ligesom Bordene buede Ben. Stolesæderne bliver bredere, og det gennem-

Rokokobord (Bakkebord), slesvisk Fajance.

brudte Ryglæn svajes lidt, saa Stolen bliver langt mere behagelig at sidde paa end tidligere Tidens stive Stole. Rygfjælens Konturer er oftest usymmetriske, og det samme gælder det udskaarne Midtparti af Kopstykke og Sargens Forrigel. En Stol af denne Type med udskaaret skæv Muslingeskal paa Kopstykke og Forrigel har Museet faaet fra Gjellerupholm.

Spejle med rigt udskaarne og forgyldte Rammer hører ogsaa til de Ting, der i Rokokotiden bliver

højeste Mode, og man havde ofte flere af dem i samme Værelse. Museet ejer et Rokokokonsolbord med Spejl, smukt udskaaret og forgyldt. Spejlet er nok lidt yngre end Bordet. Begge Dele er kommet til Museet fra Gjellerupholm, men skal oprindeligt stamme fra Vallø og have tilhørt Medlemmer af Reventlowslægten.

I en særlig Montre er udstillet den teilmannske Brudgomsdragt, som 1742 blev baaret af Amtmand over Lundenæs og Bøvling Amter Christian Hansen Teilmann, der dette Aar holdt Bryllup med Enken efter Stephen Nielsen Ehrenfeld til Nørholm, Endrupholm m. m. Dragten bestaar af en lang Frakke, der omtrent naar til Knæene, og derunder en lang Vest. De snævre Knæbukser naar lige under Knæet og fastholdes der af et som Linning fastsyet Knæbaand med Spænde. Man brugte lyse, oftest hvide Strømper, og Skoene var lave med rund Taa, oftest prydet med røde Rosetter. Parykken hører med til Dragten. I Rokokotiden var det en Skændsel for en Mand at vise sig uden Paryk, man havde nemlig Hovedhaaret raget af. Kun i Enrum og om Natten kunde man tillade sig at lægge Parykken, om Natten brugte man selvfølgelig Nathue. Parykmagerne udgjorde en talrig Haandværkerstand i Byerne paa den Tid, alene i Varde skal der omkring 1760 have boet 6 Parykmagere.

Rokokoer varer som førende Stilart herhjemme til omkring 1780, da den fortrænges af Louis Seize-stilen, der har faaet Navn efter den franske Konge Ludvig den XVI. Den nye franske Stil var stærkt præget af den antikke Kunst, for hvilken der blussede en stor Interesse op efter 1748, da man begyndte paa Udgravningen af Ruinerne i Pompeji.

Louis Seizestilen har dog ogsaa meget tilfælles med Rokokoen, men Symmetrien og den rette Linie kommer nu atter til Værdighed. Ornamentikken

Amtmand Chr. Hansen Teilmanns Brudgomsdragt 1742.

bliver mere enkel og kommer i større Overensstemmelse med sine klassiske Forbilleder. Guirlander, Perlestaf, Mæanderbort, Fasces, Fakler og Vaser bliver nu sammen med baandophængte, ovale Medailloner de mest anvendte Ornamentter. Møbelformerne bliver ligeledes enklere og spinklere, hvilket tydelig fremgaar af de to Stole og Sofaen, som staar ved Bagvæggen i Værelse 6. Sofaens Ryg er udformet som tre Stolerygge. Om disse Møbler stammer fra en Herregaard, vides ikke. I Værelse 7 hænger der et Par Konsolspejle med Mahogniramme med Indlægning af Buksbom. I Topstykket er der en oval Medaillon med malede Prospekter, paa det ene Spejl et Prospekt af Augustenborg, paa det andet af Aabenraa. Derover er der en udskaaret og forgyldt Frugtkurv med nedhængende Guirlander. Spejlene er fra Tiden omkring Aar 1800. De er kommet til Museet fra Gjellerupholm, men skal ifølge Traditionen have tilhørt Hertug Ernst Gynther af Augustenborg.

I Værelse 6 hænger der paa Væggen over Sofaen et Par paa Lærred malede Vægdekorationer fra 1770. De har sikkert klædt et Stykke af en Væg i et Kabinet paa en Herregaard eller i et velstaaende Borgerhjem. Ved Siden heraf hænger et Par mindre Malerier, malet paa Træ af Jeppe Staun 1825. Det er Kopier efter 2 Malerier af den franske Maler D. Tennièr. De stammer fra Endrupholm. Jeppe Staun var født paa Lemvigegnen 1747, blev uddannet som Portrætmaler og kom 1789 til Endrupholm, hvor han opholdt sig til sin Død 1826. Han var en mangesidig kunstnerisk Begavelse, som den daværende Ejer af Endrupholm, Thøger Teilmann, satte stor Pris paa.

Omkring 1800 afløses Louis Seizestilen herhjemme af en ny Stil, Empiren, der har frigjort sig for enhver Paavirkning fra Rokokoens. Stilen bærer Navn efter Napoleons nydannede franske Kejserdømme. I den danske Empire er de enkle og rette Linier i Møblernes Opbygning et karakteristisk Træk, ligesaa Enkeltheden i Dekorationen, der indskrænker sig til en ret sparsom Indlægning af lyst Citrontræ i Møblets mørkere Træsart. Motiverne i disse Indlægningsarbejder er ofte hentet fra den klassiske Mytologi.

Af Herregaardsmøbler fra Empiretiden findes der i Varde Museum kun et enkelt, nemlig et smukt Egetræschatol i dansk Empirestil fra 1820erne. Det har i sin Tid tilhørt Forpagter v. Wüllich, Nørholm.

Hermed er vi naaet til Ende med vor Gennemgang af Herregaardsmøbler i Varde Museum. Udviklingen i de sidste 100 Aar har ført med sig, at de Forskelle i økonomiske Kaar og Levevis, som tidligere fandtes mellem det store og det lille Hartkorn og mellem By og Land, er blevet — om ikke helt slettet — saa dog stærkt formindsket, og dette Forhold gør sig ogsaa gældende, naar Talen er om Møbler.
